

JAARVERSLAG LAMPION 2013

Mei 2014

1. Inleiding

Het landelijk Informatie- en adviespunt over de gezondheidszorg voor illegalen en niet-toegelaten asielzoekers ging op 1 april 2004 van start. Het jaarverslag van 2013 geeft de gegevens weer van het negende volledige jaar van het bestaan van Lampion.

Waar in het jaarverslag wordt gesproken over illegalen, worden ook ongedocumenteerden en niet-toegelaten asielzoekers bedoeld.

Op 3 oktober bracht de Nationale Ombudsman het rapport 'Medische zorg vreemdelingen' uit. Op 28 november reageerde het kabinet hierop. De aanbeveling van de Nationale Ombudsman om te komen tot één instantie die centraal actief bemiddelt tussen illegale patiënten en zorgverleners en zorginstellingen werd afgewezen. Een eventuele opschaling verwees het kabinet door naar overleg tussen Lampion en het BMO. Een gezamenlijke reactie van Lampion en BMO is daarna voorbereid.

2. De organisatie van Lampion

De stuurgroep van Lampion, bestaande uit vertegenwoordigers van landelijke organisaties (zie bijlage 1) kwam in 2013 viermaal bijeen, namelijk op 8 maart, 27 mei, 18 september en 12 december.

De heer J. Schoenmakers van de LHV verliet de stuurgroep wegens pensionering. Mevrouw M. Rebel volgde hem op, maar verliet al weer snel de stuurgroep om een zetel in de Tweede Kamer in te nemen. De heer L. Boomsma nam in december haar plaats in.

Mevrouw N. Burlison van de KNOV verliet de stuurgroep wegens verandering van werkkring en werd opgevolgd door mevrouw A. Wils.

De stuurgroep overlegde in 2013 over de volgende onderwerpen:

- Voortgang onderzoek Nationale Ombudsman.
- Strafbaarstelling illegaliteit.
- College voor de Rechten van de Mens.
- 7e Monitor regeling financiering zorg onverzekerbare vreemdelingen.
- European HIV Legal Forum survey report 1012.
- Brief aan alle huisartsen over de regeling financiering zorg onverzekerbare vreemdelingen.
- Ondersteuning NMT mondzorg ongedocumenteerden.
- Rapport Nationale Ombudsman 'Medische zorg vreemdelingen'.
- Kabinetsreactie op het rapport van de Nationale Ombudsman.
- Eindevaluatie pilot 'Buitenlandse daklozen' van de Gemeente Utrecht.
- De 5 euro eigen bijdrage voor medicijnen.
- Aanbesteding door CVZ.
- Enkele zaken met betrekking tot de interne organisatie, zoals het jaarverslag 2012, contact met GGZ-N en de berekening van de niet doorberekende kosten.

Vaste agendapunten zijn de kwartaaloverzichten van het gebruik van de website en het landelijk Informatie- en adviespunt en het uitwisselen van informatie tussen de deelnemers aan Lampion.

Externe contacten vanuit Lampion

Op 6 februari, 12 maart, 4 juli, 29 augustus en 5 november woonde de voorzitter de vergadering van het Breed Medisch Overleg (BMO) bij.

In juli sprak de voorzitter met de directiesecretaris van Pharos over de berekening van de niet doorberekende kosten van Lampion.

In augustus heeft de secretaris in twee sessies een masterstudent van de Universiteit van Maastricht informatie gegeven over de zorg aan illegalen.

De secretaris heeft in september voorlichting gegeven over de CVZ-regeling aan Indigo, ambulante GGZ in Utrecht en omstreken, en geholpen een oplossing te vinden voor de daar bestaande interne declaratieproblemen. Daarbij waren de directeur van Indigo betrokken, de eerstverantwoordelijk geneeskundige

(psychiater), hoofd financiën en twee teammanagers.

Op 23 oktober verzorgde de secretaris een presentatie over de zorg aan illegalen bij NOAGG (28 deelnemers), een instelling voor transculturele psychiatrische hulpverlening. In deze groep zaten psychologen/maatschappelijk werkers/artsen en SPV-ers.

In trainingen die de secretaris gaf aan wijkverpleegkundigen in opleiding besteedde zij aandacht aan de zorg aan illegalen (3 x 15 verpleegkundigen in Rotterdam).

Tijdens een training voor een revalidatiecentrum in Wijk aan Zee (2 groepen met ieder 26 deelnemers) is aandacht besteed aan ongedocumenteerden en het recht op zorg. In deze groep zaten fysiotherapeuten, psychologen, ergotherapeuten en therapeuten lichamelijke oefening. Voor de fysiotherapeuten was de training geaccrediteerd.

3. Financiën

Kosten		€	Bedrag
Loonkosten secretaris		€	19.655,00
Loonkosten administratieve ondersteuning		€	1.820,00
Materiële kosten			
* Lidmaatschap Picum		€	50,00
* Website		€	1.133,00
Totaal		€	22.658,00

Deze kosten betreffen de kosten die Pharos, als Lampion faciliterende instelling, maakt.

De werkelijke kosten liggen hoger. De uren die de deelnemers van de aan Lampion deelnemende organisaties ten behoeve van activiteiten voor Lampion besteden, nemen deze organisaties voor eigen rekening. Ook de kosten, zoals reiskosten, worden niet aan Lampion doorberekend. Daarnaast beschikt Lampion één dag per week over een vrijwilliger.

4. De uitvoering

Voor de voorlichting over de zorg aan illegalen beschikt Lampion over de website www.lampion.info. Vragenstellers kunnen hun vraag op het vragenformulier stellen en worden dan terug gemaild. Ook kunnen ze op het formulier aangeven dat ze terug gebeld willen worden.

4.1 De website

Halverwege 2012 is de website vernieuwd. Dit had ook tot gevolg dat het systeem dat het gebruik telt veranderd is. Om de cijfers van 2013 te kunnen vergelijken met die van 2012 zijn in de tabel hieronder de cijfers van het gebruik van het tweede half jaar van 2012 omgerekend naar een jaarcijfer.

In 2013 zijn 14.664 pagina's opgevraagd, dit zijn er 3.452 meer dan in 2012 toen 11.212 pagina's opgevraagd werden.

Tabel 1: Overzicht frequentie bezoek website-pagina's van hoog naar laag

Pagina	Aantal in 2013	Aantal in 2012
Vreemdelingenwetgeving	4.115	1.460
Homepage + de daarop gepubliceerde nieuwsberichten	3.357	3.996
Te verlenen zorg aan illegalen	2.403	1.634
Financiering van de zorg aan illegalen	839	678
Opvang en onderdak	777	612
Informatie over Lampion	725	696
Wet- en regelgeving gezondheidszorg	632	516
Informatie- en adviespunt	512	522
Informatie over landen van herkomst	314	242

4.2 Het Informatie- en adviespunt

Tabel 2: Overzicht van vragenstellers

Vragenstellers	Aantal	
<i>Zorgverleners/-instellingen</i>		
Huisarts	5	
Verloskundige	1	
Ziekenhuis	4	
Tandarts	0	
GGZ-instelling	7	
Instelling maatschappelijk werk	3	
Jeugdzorg	1	
Maatschappelijke opvangvoorziening	0	
Overige	6	
Subtotaal zorgverleners		27
<i>Overige vragenstellers</i>		
Familie/vrienden/kennissen		38
Cliënt zelf		16
School		0
Justitievoorziening		0
Overheidsinstantie		2
Rechtshulp		9
Organisatie tbv vluchtelingen/allochtonen/illegalen		11
Kerkelijke organisatie		0
Onderzoeker/student		9
Media		1
Overige		2
Totaal		88
Totaal-generaal		115

Tabel 3: Waarover had men informatie nodig

Onderwerp	2013	2012	2011	2010
Financiering zorg aan illegalen	46	32	37	74
Algemene info over zorg aan illegalen (voorheen Lampion)	10	1	1	9
Interpretatie medisch noodzakelijke zorg	0	6	12	15
(Niet) betalen rekening	10	7	7	21
Mogelijkheid verzekering	2	1	9	5
Toegang tot de 2e lijn	5	6	11	16
Toegang tot AWBZ-voorzieningen	9	4	6	18
Hulpverlenings-/behandelmogelijkheden	12	34	48	71
Onderdak/huisvesting	5	21	21	21
Juridische/verblijfrechtelijke procedures	8	24	29	48
Behandelmogelijkheden land van herkomst	0	5	2	4
Nazorg	0	1	1	1
Medische hulpmiddelen	0	1	0	6
Overig	23	15	12	14
Totaal	130	158	196	323

Tabel 4: Doorverwijzingen in verband met nader advies vanuit het Informatie- en adviespunt

Instantie	Aantal
Steunorganisaties voor ongedocumenteerden	13
Partners in Lampion	12
iMMO	3
Overig	5
Totaal	33

Tabel 5: Profiel van de illegale patiënt

Profiel	Aantal
Mannen	46
Vrouwen	43
Kinderen	13
Onbekend	17
Totaal	119

Tabel 6: Overzicht van dit jaar en voorgaande jaren

	2013	2012	2011	2010
Aantal vragenstellers	133	155	246	265
waarvan MOE-landers	3	13		
Aantal onderwerpen	158	196	323	390
Aantal vrouwen	49	78	125	124
waarvan zwanger	14	21	55	43
Aantal mannen	62	55	79	77
Aantal kinderen	16	23	31	39
Vragen over tandartszorg	3	6	12	7

Beschouwing

Hoewel in 2012 het telefonisch informatiepunt is beëindigd zochten in 2013 nog iets meer dan een kwart van de vragenstellers contact per telefoon. Hun vragen worden vanzelfsprekend gewoon afgehandeld. Een aantal vragenstellers vraagt per mail om teruggebeld te worden. Soms geven de vragen per mail aanleiding om vanuit Lampion terug te bellen, bijvoorbeeld toen gemeld werd dat iemand een ongeluk had gehad en veel pijn had.

In het overzicht frequentiebezoek website pagina's valt het sterk verhoogde bezoek aan de pagina's over vreemdelingenwetgeving op. Dit wordt gedeeltelijk veroorzaakt door het vaker raadplegen van de informatie over Art. 64 VW. Een duidelijke oorzaak is echter niet te vinden.

Lampion is in eerste instantie opgericht om zorgverleners en –instellingen te faciliteren bij hun contacten met illegale patiënten. Nog steeds lijkt dit vaak via de omweg van de illegale patiënt zelf of van mensen die zich om hen bekommeren te moeten gebeuren. Lampion voorziet hen van informatie. Hiermee informeren zij zorgverleners over de voor zorgverleners bestaande regelingen om in de kosten voor zorg voor illegalen te voorzien. De helft van de vragenstellers in 2013 waren illegale patiënten of hun familie, vrienden of kennissen.

In de koppelingswet is medisch noodzakelijke zorg uitgezonderd van het koppelingsbeginsel. Bij de behandeling van de wet in de Tweede Kamer is duidelijk uitgesproken dat het de arts is die de noodzaak van de behandeling vaststelt. Later is het begrip 'medisch noodzakelijke zorg' nog verder uitgewerkt door de commissie Klazinga. Bij Lampion kwam hierover een vraag binnen van een familielid van een illegale patiënt. Vanwege de hoge kosten is de vraag of wel of niet behandeld zou worden voorgelegd aan de Raad van Bestuur van het ziekenhuis. Dit is in strijd met de wet.

In 2013 namen acht advocaten contact op met Lampion. Dat is meer dan in voorgaande jaren. Drie keer had de vraag verband met de juridische procedure. De andere vragen gingen over de mogelijkheid van behandeling en over mogelijke opvang van hun zieke cliënt.

Vijf keer werden vragen gesteld voor patiënten die al heel lang illegaal in Nederland verbleven. Eén van hen verbleef hier zelfs al langer dan 30 jaar illegaal.

Enkele malen is door Lampion bemiddeld naar een GGZ-instelling. Zelfs bij door CVZ gecontracteerde ziekenhuizen is het zorgverleners vaak niet bekend dat de medisch noodzakelijke zorg gegeven moet worden en dat in de financiering daarvan is voorzien. Een crisiscentrum dat door Lampion voorgelicht is, besloot daarop bij Pharos een training voor omgaan met illegale patiënten aan te vragen.

5. Slotopmerkingen

Er is het afgelopen jaar door de organisaties die zich bezig houden met de zorg voor illegalen uitgezien naar het rapport van de Nationale Ombudsman. Het kabinet bleek in haar reactie niet erg bereid om op de aanbevelingen in te gaan.

Het door de ombudsman gesignaleerde probleem van de onbekendheid met de CVZ-regeling, zowel bij zorgverleners als bij de illegale patiënten, schoof het kabinet door naar Lampion en het BMO. Deze organisaties gingen daarop aan de slag om een reactie hierover op te stellen.

Hoe moeilijk het is om de informatie over de CVZ-regeling op de juiste plaatsen door te laten komen, bleek ook uit de commotie over de nieuwe regeling voor de 5 euro eigen bijdrage voor medicijnen. Hoewel alle huisartsen hierover twee keer schriftelijk werden geïnformeerd, bleek de regeling op het moment van ingaan onbekend en voelde men zich er door overvallen.

Organisaties die zich bezighouden met de zorg aan illegalen krijgen regelmatig vragen van de zogenoemde MOE-landers. Voor deze mensen geldt de CVZ-regeling niet. Zij worden geacht verzekerd te zijn, wat helaas vaak niet het geval is. Vanuit Barka, een instelling die met Poolse hulpverleners is opgericht, wordt hulp geboden. Uit een evaluatie van de gemeente Utrecht blijkt dat goede resultaten geboekt worden.

De wet voor strafbaarstelling illegaliteit hangt eind 2013 nog steeds boven de markt. Maar alleen dat al maakt illegale patiënten huiverig om hulp te vragen. Vaak moeten zij gerustgesteld worden.

Bijlage 1

Samenstelling Stuurgroep

Voorzitter	Mevrouw W. Voogt
Secretaris	Mevrouw M. Mensinga

Samenwerkende organisaties

Defence for Children	Mevrouw M. Begemann
Dokters van de Wereld	Mevrouw M. Kroesen
GGD Nederland	De heer R. Smit
GGZ Nederland	Mevrouw M. Jonkers
Johannes Wier Stichting	Meelezend lid
KNCV Tuberculosefonds	Mevrouw N. Jansen
KNOV	Mevrouw N. Burleson / Mevrouw A. Wils
LHV	Mevrouw M. Rebel / De heer L. Boomsma
Pharos	Mevrouw M. Mensinga
Soa Aids Nederland	De heer R. Brands
VluchtelingenWerk Nederland	Mevrouw K. Franssen
Waarnemer: CVZ	De heer J. van Amen / De heer J. Knollema